

Stiftelsen Steget
info@stegehus.com

Rektorn vid Stegehus Waldorfskola
martin@stegehus.com

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Stegehus Waldorfskola
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Stegehus Waldorfskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under våren 2013.

Stegehus Waldorfskola besöktes av Skolinspektionen den 6 och den 27 mars 2013.

Fakta om skolan

Huvudmannen har i beslut från 1986 av Skolverket tillstånd att bedriva undervisning för grundskola årskurs 5–9. Stegehus Waldorfskola har i beslut av Skolinspektionen den 25 november 2008 även rätt att bedriva undervisning i grundsärskola årskurs 5–9. Skolan hade vid besöket sex elever i grundskolan och tre elever i grundsärskolan. Eleverna i grundskolan är fördelade enligt följande: en elev i årskurs 5, en elev i årskurs 7, två elever i årskurs 8 och en elev i årskurs 9. I grundsärskolan går en elev i årskurs 7 och två elever i årskurs 9.

Huvudman för skolan är Stiftelsen Steget med organisationsnummer 825000-7922. Stiftelsen ska enligt stadgarna verka för vård och undervisning av barn som av olika orsaker är i behov av särskilda stödåtgärder. Verksamheten startade läsåret 1977. Skolan, som också erbjuder boende för eleverna, är anpassad för elever i grundskola och grundsärskola med uttalade skolsvårigheter och de flesta bor inom skolområdet. Enligt skolans information på hemsidan är fokus för arbetet varje barns individuella behov och möjligheter. Verksamheten vänder sig enligt skolans information särskilt till barn/ungdomar med diagnoser som ADHD, ADD, Autismspektrumtillstånd, Tourettes syndrom, lindrig utvecklingsstörning mm. Även barn/ungdomar som inte fått någon diagnos men behöver en helhetslösning av sin skol- och livssituation kan söka till skolan.

Stegehus bedriver också verksamhet i form av Hem för vård eller boende, HVB. Denna verksamhet omfattas dock inte av Skolinspektionens granskning.

Det saknas nationell statistik rörande måluppfyllelsen för skolan då elevantalet är för litet. Av tillsynen framgår dock att de senaste läsåren är skolans måluppfyllelse mycket låg i åk 5 respektive åk 6.

Det har varit mellan en och tre elever i årskurs 9 de senaste åren. Antalet elever som har nått kunskapskraven med minst godkänt i de olika ämnena har varit mellan en och tre elever under perioden 2009–2011. Högst resultat, avseende betyg, nåddes vårterminen 2010 då alla elever nådde målen i samtliga ämnen.

Resultatet för 2012 visar att de elever som slutade grundskolan nådde kunskapskraven i tre av grundskolans ämnen; hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa samt i teknik.

Några resultat för årskurs 9 finns inte noterade före år 2009.

Några resultat för elever som studerar inom grundsärskolan har inte redovisats.

Helhetsbedömning

Stegehus Waldorfskola är en skola med tydlig inriktning mot en elevgrupp som har stora behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att målgruppens specifika behov och låga elevantal ställer krav på huvudmannen att följa upp elevernas måluppfyllelse och göra jämförelser av till exempel kunskapsresultat över en längre period. Skolan leds av en rektor som har god insyn i undervisningens alla delar och fungerar väl i sin roll som pedagogisk ledare. Huvudmannen har genomfört åtgärder för att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet och det finns en struktur för att utvärdera verksamheten. Det saknas dock sammanställningar av kunskapsresultat och andra resultat utifrån läroplanens mål under en längre period som kan ligga till grund för ett utvecklingsarbete i syfte att öka måluppfyllelsen. Det saknas också en långsiktig strategi för att säkerställa att verksamheten har lärare med utbildning för den undervisning som bedrivs.

Tillsynen visar att den enskilda elevens behov av särskilt stöd är utgångspunkten för planeringen av undervisningen. Undervisningen skapar förutsättningar för att ge eleverna det stöd de är i behov av men det behövs åtgärder för att säkerställa att arbetet är inriktat på att nå de nationella målen. Samtidigt som det finns en ambition att anpassa utbildningen efter varje elev visar tillsynen att eleverna inte får en möjlighet till att utvecklas så långt det är möjligt utifrån sina förutsättningar. Det är också viktigt att åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång utformas i enlighet med författningarna.

Stegehus Waldorfskola är en del av skolväsendet och eleverna vistas där under en begränsad tid för att sedan gå vidare till en annan skola. Flertalet elever har en anpassad studiegång men det saknas en strukturerad uppföljning i syfte att bedöma om eleverna har fått minst den garanterade undervisningstid de har rätt till.

Sammanfattningsvis visar den regelbundna tillsynen i Stegehus Waldorfskola att skolenheten på flera sätt arbetar utifrån författningarna. Det är dock väsentligt att huvudmannen vidtar ytterligare åtgärder som syftar till att utvärdera i vilken mån undervisningen leder till att eleverna når de nationella målen och får den undervisning de har rätt till.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen Steget att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Säkerställa att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

- Säkerställa att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen framgår att i utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår också att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Utbildningen är enligt intervjuer med rektor och lärare huvudsakligen inriktad på att anpassa undervisningen efter varje elevs specifika behov. Undervisningen är ofta ämnesövergripande och elever från skilda årskurser placeras i samma klass. Oavsett årskurs finns exempel då alla elever omfattas av en gemensam planering, speciellt gäller detta under den s.k. periodläsningen som innebär att vissa lektioner ägnas ett visst tema. Av detta framgår att såväl ämnesinnehåll som arbetssätt inte anpassas till elevernas förutsättningar. I en klass kan det till exempel finnas elever från årskurs 5 och från årskurs 9 och från olika skolformer som arbetar tillsammans med ett gemensamt tema utan att uppgifterna anpassas till respektive årskurs utifrån innehållet i kursplanerna. Rektorn uppger att eleverna också har individuella uppgifter samtidigt betonas vikten av att eleverna på en "så liten skola får möjlighet att vara delaktiga i samtal och diskussioner". Detta var emellertid inte något som framgick vid lektionsbesök eller i samtal med lärare och elever.

Av lektionsobservationer framgår att läraren anpassar undervisningen i den mån att det är mycket flexibelt hur eleverna tar till sig faktainnehållet som läraren presenterar. Det finns elever som antecknar i en skrivbok, på datorn eller enbart lyssnar, allt utifrån det inlärningsätt som elev och lärare har kommit överens om. Innehållet i det stoff som ingår i undervisningen är dock detsamma för samtliga elever. Efter faktagranskningen framgår dock att man har ett gemensamt tema men att man också anpassar undervisningen efter elevernas behov. Vid de lektioner som observerades, varav några bedrevs under den så kallade periodläsningen, användes inga läroböcker utan eleverna skapar sina egna läroböcker genom att skriva av lärarens anteckningar på tavlan. Alla elever har varsin bärbar dator och eleverna har tillgång till olika IT-baserade hjälpverktyg. Det varierar i hur hög utsträckning som eleverna använder sin dator under lektionstid. Läroböcker används dock bland annat inom undervisningen i matematik, engelska och svenska.

Det framkommer i intervju med lärare och rektor att det i skolan periodvis även finns så kallade fördjupningskurser som omfattar bland annat matematik, samhällsorienterande- och naturorienterande ämnen. Avsikten är att eleverna ska få ytterligare möjlighet att ta del av det centrala innehållet för att nå kunskapskraven. I dessa fördjupningskurser varierar undervisningen i högre utsträckning än i de övriga lektionerna. Enligt rektor är uppgifterna mer utmanande och arbetstempot högre vilket inte passar alla elever. Under Skolinspektionens besök på skolan pågick inte någon sådan fördjup-

ningskurs och inte heller tidigare under terminen hade någon sådan kurs genomförts. Några av skolans nuvarande elever har under sin skolgång på Stegehus Waldorfskola enligt vad som framkommit av tillsynen fått undervisning i en fördjupningskurs. De vidtalade eleverna hade dock inte någon kännedom om dessa fördjupningskurser.

Skolinspektionen kan konstatera att undervisningen fokuserar mycket på elevernas olika behov av stöd och det finns ett stort engagemang för att erbjuda eleverna en anpassning av undervisningen för att de ska nå kunskapskraven. Samtidigt visar tillsynen att det behövs ytterligare insatser för att erbjuda en undervisning som är anpassad till kunskapskraven för respektive årskurs och skolform. Det behövs också insatser för att elever som lätt når kunskapskraven i ett visst ämne ska få möjligheter att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Efter faktagranskningen framgår att skolan har samverkan med en annan fristående Waldorfskola för att erbjuda högre tempo och fler utmaningar för elever som har förutsättningar för detta. Skolinspektionen vill dock påpeka att huvudmannen har huvudansvaret för att undervisningen på den egna skolan är anpassad till elever som lätt når kunskapskraven.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte i tillräcklig grad anpassar undervisningen efter alla elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare ger inte alla lärare elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Författning

1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, 1.1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper

Trygghet och studiero

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att det finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under året samt innehåller en redogörelse av föregående års insatser.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolan bedriver ett aktivt arbete för att motverka kränkande behandling. Planen mot kränkande behandling uppfyller till stora delar författningarnas krav men det framgår inte vilka åtgärder som avses att påbörjas och genomföras under året och det görs heller ingen utvärdering av förra årets åtgärder. Ansvariga för planen mot kränkande

behandling gör varje år en kartläggning via en elevenkät samt vid utvecklingssamtalen. Det saknas dock prioriterade åtgärder med utgångspunkt från kartläggningen. Istället beskrivs mer övergripande visioner och allmängiltiga föresatser. Det beskrivs till exempel att alla i Stegehus känner stolthet för sin skola och lust till lärande samt att alla ska utvecklas maximalt utifrån sina möjligheter och förutsättningar. Trots det faktum att det i planen anges att några elever har känt sig mobbade eller upplevt att andra blivit mobbade på Stegehus anges inga konkreta åtgärder för att arbeta med detta. Det framgår ej heller vilka åtgärder som prioriterades vid förra årets plan mot kränkande behandling och som följdes upp i årets plan.

Skolinspektionen kan konstatera att planen är väl känd bland elever och ingår i skolans arbete för att motverka kränkande behandling. Planen uppfyller dock inte författningarnas krav då det inte tydligt framgår vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under året. Vidare saknas en redogörelse av föregående års insatser.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att det i beslutet om anpassad studiegång anges vilka ämnen som beslutet avser och under vilken tid anpassningen ska göras.
- Säkerställa att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Beslut om anpassad studiegång

Enligt skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning.

Av skollagen framgår vidare att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan och i grundsärskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Vidare följer av förvaltningslagen att det normalt måste finnas en motivering till ett beslut.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt

hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår att beslut om anpassad studiegång inte bör omfatta fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt. Det framgår vidare att rektorn har ett ansvar för att åtgärderna kontinuerligt följs upp och utvärderas. Det är viktigt att skolan hela tiden strävar efter att eleven ska återgå till ordinarie undervisning. Enligt kommentarerna i de allmänna råden behöver ett beslut om anpassad studiegång föregås av noggranna överväganden eftersom det kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Av tillsynen framgår att rektorn fattar generellt beslut om anpassad studiegång för eleverna på Stegehus Waldorfskola. Skolinspektionen har tagit del av exempel på beslut om anpassad studiegång. I alla de beslut som granskats finns samma allmänna information om anledningen till den anpassade studiegången som kan finnas för eleverna vid Stegehus Waldorfskola. Dessutom finns en motivering till beslutet utifrån respektive elev. Det står till exempel "För att eleven ska klara av sin skolsituation måste skoldagen var anpassad efter förmåga och behov. Kraven måste vara rimliga så att eleven har en chans att klara av det som förväntas." Det anges också att det teoretiska skolarbetet måste anpassas till kunskapsnivå istället för årskurs. Av beslutet framgår vidare att undervisningen utgår från målen i kursplanerna och att arbetssättet är anpassat till elevgruppen på Stegehus. Det innebär att skoldagen vid behov, kan varvas med praktiska inslag som arbete med djur, trädgård eller matlagning. Skolinspektionen konstaterar dock att det saknas ytterligare beskrivningar av elevens behov med utgångspunkt från specifika ämnen.

Före rektorns underskrift står följande i beslutet:

"Efter avslutad grundskola vid Stegehus Waldorfskola ska det finnas möjlighet att uppnå godkända betyg i alla ämnen. Många av våra elever behöver dock ha en anpassad studiegång vilket innebär att de inte läser alla ämnen och de inte fullt ut följer den ordinarie timplanen."

Skolinspektionen bedömer att beslutet om anpassad studiegång inte är utformat i enlighet med författningarna, då det saknas en individuell motivering där det framgår vilka pedagogiska överväganden som gjorts, på vilket sätt utbildningen anpassats och under vilken tidsperiod som anpassningen avser.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ett åtgärdsprogram är enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer ett redskap för lärare, annan skolpersonal och rektorer i arbetet med att stödja en elev i behov av särskilt stöd, så att hon eller han får förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd och vilka

stödåtgärder som ska vidtas. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Ett åtgärdsprogram gäller vid den skola där det har beslutats, men det kan även fungera som ett värdefullt informationsunderlag vid övergången till en annan skola.

Granskningen av några exempel på åtgärdsprogram visar att skolan använder en blankett med möjlighet att beskriva; nuvarande situation, elevens starka sidor, hinder för lärandet, långsiktig målsättning och delmål. Dessutom beskrivs åtgärderna med utgångspunkt från vad skolan, eleven och hemmet kan göra. Det finns också angivet när uppföljningen av åtgärderna ska göras.

Innehållet i de åtgärdsprogram som granskats visar att det görs en utvärdering utifrån elev, organisation och systemnivå i den utredning som har föregått åtgärdsprogrammet och flertalet mål och åtgärder är möjliga att utvärdera. I några åtgärdsprogram behöver det dock förtydligas att åtgärderna tar sikte på kunskapskraven i läroplanen. Av åtgärdsprogrammen framgår heller inte hur åtgärdsprogrammen ska följas upp och utvärderas.

Skolan har på flera sätt ett väl utarbetat system för att utreda och ge elever särskilt stöd. Mot bakgrund av ovanstående bedömer dock Skolinspektionen att innehållet i åtgärdsprogrammen inte utformas i enlighet med författningarna.

Författning

3 kap. 9 och 12 §§ skollagen

29 kap. 10 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.
- Säkerställa att eleverna i grundsärskolan får ett intyg om den utbildning som de gått igenom som undertecknats av läraren.

Motivering

Stöd inför betygssättningen

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av prop. 2009/10:165 framgår att rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med det regelverk som gäller och i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Av skollagen framgår att fristående grundskolor och grundsärskolor med waldorfpedagogisk inriktning ska sätta betyg när ett ämne har avslutats och slutbetyg utfärdas enligt de föreskrifter som gäller för den aktuella skolformen.

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt

informera rektorn. Vidare ska läraren vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen framgår bland annat att det är viktigt att elevernas kunskaper bedöms på ett likvärdigt sätt oavsett i vilken klass eller skola de går eller i vilken del av landet de bor. Lärare behöver därför regelbundet diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Steghus Waldorfskola har enligt tidigare rådande lagsstiftning inte utfärdat betyg. Istället skrevs så kallade läsårsbrev för varje elev där elevens kunskaper beskrivs utan koppling till de olika betygsstegen. I samband med att den nya skollagen trädde i kraft den 1 juli 2011 ställs krav på skolan att sätta och utfärda betyg för elever som avslutar sina ämnen i årskurs 9. Betyg för årskurs 9 sattes för första gången vårterminen 2012.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att bedömning och betygssättning har varit föremål för återkommande diskussioner i samband med att den nya lagstiftningen infördes. Nu finns det dock ingen struktur för att regelbundet diskutera bedömning och betygssättning. Av intervjuer med lärarna framgår att det finns en osäkerhet inför betygssättningen. Detta gäller inte minst då eleverna har mycket skiftande bakgrund och stora behov av anpassad undervisning. Frågan om möjligheten att bortse från vissa delar av kunskapskraven som eleven ska uppnått i slutet av årskurs 6 och 9 på grund av ett funktionshinder är ofta aktuell. Skolinspektionen konstaterar utifrån detta att det saknas återkommande forum där lärarna kontinuerligt kan diskutera bedömning och betygssättning för att säkerställa likvärdigheten och att bedömningen utgår från kunskapskraven eller att bortse från vissa delar av kunskapskraven inom ramen för den så kallade pysparagrafen.

Utifrån de arbetsuppgifter och examinationer som Skolinspektionen tagit del av till exempel i de samhällsorienterande ämnena, SO, framgår att uppgifterna i huvudsak är av faktakarakter där svaret är givet. Vissa examinationer består enbart av faktafrågor som kräver absoluta, givna svar. Skolinspektionen vill i detta sammanhang peka på att de fyra kunskapsformerna fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet finns representerade inför betygssättningen. Det är därför viktigt att uppgifterna ger eleverna möjligheter att visa sina kunskaper utifrån samtliga kunskapsformer. Huvudmannen behöver därför försäkra sig om att lärarna får tillräcklig kunskap och stöd inför betygssättningen.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har säkerställt att betygssättningen utgår från de nationella målen och vill betona vikten av att lärarna får ytterligare stöd för att säkerställa att betygssättningen sker i enlighet med författningarna.

Intyg efter utbildning inom grundsärskolan

Av skollagen framgår att eleverna i grundsärskolan efter avslutad utbildning ska få intyg om den utbildning de har gått igenom. Om en elev eller elevs vårdnadshavare begär det, ska intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme. Studieomdömet ska avse elevens möjlighet att bedriva studier. Intyget ska undertecknas av läraren.

Av tillsynen framgår att intyg efter avslutad utbildning i grundsärskolan inte har utfärdats. Skolinspektionen konstaterar därför att Stegehus inte uppfyller författningarnas krav på att utfärda intyg för elever i grundsärskolan.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

10 kap. 13 § skollagen

11 kap. 16 och 17 §§ skollagen

Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, 2.7 Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektor för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Läroplanerna anger att rektorn ansvarar för skolans resultat och att detta följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att rektorn bör se till att dokumentationen av skolans kvalitetsarbete är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingssatser. Vidare bör rektorn skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling.

Av tillsynen framgår att det pågår ett aktivt arbete för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. I skolans dokument om "Ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet" beskrivs de processer och underlag som ska ingå. Skolan har också valt att fortsätta sammanställa resultatet av det systematiska kvalitetsarbetet i en kvalitetsre-

dovisning trots att det inte längre finns några formella krav på detta. Dokumentationen är inte färdigställd men de avsikter och planeringar som finns vittnar om att det finns ambitioner att leva upp till författningens krav. I planeringen anges att det bland annat ska ingå betygssammanställningar för årskurs 9 och sammanställningar av nationella provresultat. Vid tiden för tillsynen saknas dock sammanställningar av såväl betyg som av andra provresultat förutom det begränsade underlag som har presenterats under fakta om skolan. Det saknas således underlag i form av dokumentation som kan visa på skolans resultat över tid och som utifrån en analys kan bilda underlag för beslut om åtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen.

Skolinspektionen bedömer med utgångspunkt av detta att skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, men att detta inte är dokumenterat.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Säkerställa att utgångspunkten för tjänstefördelningen är att undervisningen genomförs av behöriga lärare.

Motivering

Enligt skollagen är det rektor som beslutar om skolenhetens inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om tjänstefördelning och hur personalen ska arbeta utifrån vilken utbildning de har. Av skollagen framgår vidare att i all utbildning och annan verksamhet som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Fram till 1 juli 2015 finns dock övergångsbestämmelser som gör det möjligt för även en obehörig lärare att bedriva undervisning i viss omfattning.

Tillsynen visar att flera lärare på skolan undervisar i ämnen som de inte har någon utbildning för eller saknar lärarexamen. Den huvudsakliga utgångspunkten vid rektors tjänstefördelning är inte att eleverna i första hand ska undervisas av behöriga lärare. Även om det fortfarande finns ett utrymme i författningarna att använda obehöriga lärare måste, enligt Skolinspektionen, rektor organisera på ett sådant sätt att elevernas rätt till undervisning av behöriga lärare är den primära utgångspunkten för tjänstefördelningen på skolan.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte beslutat om skolans inre organisation och tjänstefördelning i enlighet med skollagen.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

2 kap. 10 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Säkerställa att eleverna får utbildning i den omfattning de har rätt till.
- Säkerställa att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden från och med den 1 juli 2013 för varje elev vara minst 6 785 timmar, inklusive 120 extra timmar i matematik. Av timplanen för grundskolan (bilaga 1 till skollagen) framgår undervisningstiden i respektive ämne. Vid tiden för tillsynen gällde dock inte Skollagens krav på 120 extra timmar i matematik.

Skolan har inte redovisat någon timplan som visar hur fördelningen av timmar görs per ämne och årskurs. Av intervju med rektorn framgår att alla elever har anpassad studiegång utifrån deras förutsättningar och förmågor. Utifrån elevernas scheman och planering är det enligt rektorn möjligt att göra en sammanställning över vilken undervisning eleven har fått. Någon sådan sammanställning av den garanterade undervisningstiden har dock inte gjorts.

Skolinspektionen konstaterar att det saknas tydliga rutiner för att följa upp elevernas studietid i syfte att utvärdera om respektive elev har fått minst den garanterade undervisningstiden. Det framstår som särskilt viktigt då rektorn har fattat beslut om anpassad studiegång för flertalet elever att det görs en uppföljning av varje elevs totala undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer med utgångspunkt från detta att det inte är säkerställt att alla elever får den undervisningstid de har rätt till.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s.284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas utbildning. Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att eleverna får tillgång till bland annat bibliotek.

Skollagen och läroplanens krav på skolbibliotek ligger till grund för Skolinspektionens bedömning att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna. Skolbiblioteket ska användas i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Biblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlittera-

tur, informationsteknik och andra medier. Biblioteket ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Av tillsynen framgår att det finns ett begränsat utbud av skönlitteratur och viss referenslitteratur på skolan. Det finns också möjlighet att via internet söka information. Av intervjuer framgår att man också med viss regelbundenhet använder det kommunala biblioteket i Söderköping.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har tillgång till skolbibliotek i enlighet med vad skollagen kräver.

Författning

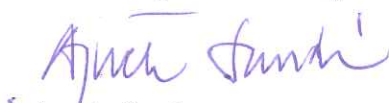
10 kap. 4–5 §§ skollagen

11 kap. 6–7 §§ skollagen

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har enhetschef Allan Westerdahl, utredare Sofia Lindstrand, avdelningsjurist Carin Holtz och undervisningsråd Malin Lundquist deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Agneta Sanden
Avdelningschef

Anders Kennberg
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.